

Inspekteerimine

Kemikaaliseaduse alusel on ohtliku ettevõtte ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte osas pädevateks järelevalveasutusteks määratud Päästeamet (edaspidi PääA) ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi TTJA). Kemikaaliseaduses § 38 lg 3 ja 4 on sätestatud PääA ja TTJA riikliku järelevalve pädevused ning § 40 lg 2 sätestatud, et PääA ja TTJA täidavad Seveso direktiivi artiklist 20 tulenevaid kohustusi. Kemikaaliseaduse § 23 lg 7 alusel teevad pädevad asutused oma ülesannete täitmisel koostööd. Sh ka § 34 p 4 ja § 35 p 2 on viidatud, et nii PääA kui TTJA ülesanne on vahetada teavet teiste riikide pädevate asutustega.

Riikliku järelevalve läbiviimisel juhendatakse korrakaitseadusest ja haldusmenetluse seadusest, sh võttes arvesse muid asjakohaseid asutusesiseseid norme ning valdkonnaga seotud õigusakte (nt kemikaaliseadus, seadme ohutuse seadus, tuleohutuse seadus ning nende alamaktid). Süüteotunnuste ilmnmisel ja vastava pädevuse olemasolul algatatakse vääртеomenetlus või esitatakse pädevale asutusele vääртеoteade.

PääA peadirektori käskkirjaga ([11.02.2022 nr 1.1-3.1/38](#)) on reguleeritud ohutusjärelevalve töökorraldus, sh Seveso ettevõtete seotud tegevused (käskkirja lisa 2, kemikaaliohutuse kontrolli teenuse töökorralduse juhend). Iga-aastased tööplaanid koostatakse koostöös TTJA-ga ning koostamisel võetakse arvesse ohuprognosis, tulekahjude ja õnnetuste andmed, kemikaaliseaduse kohased dokumendid. Nimetatud käskkirjas on lahti kirjutatud ohutuskontrollide läbiviimise põhimõtted, sh tähtajad ning ka aruandluse põhimõtted. Ohuprognosis on koostatud korrakaitseaduse § 24 alusel.

Ohuprognosis, mis on samuti kinnitatud peadirektori käskkirjaga ([30.12.2022 nr 1.1-3.1/316](#)) on lisa 1 välja toodud ametkondade (TTJA, PääA) pädevused, ohuolukorra kirjeldused, võimalikud tagajärjed, tekkimise tõenäosus ning ohu tõrjumiseks kohaldatavate riiklike järelevalve meetmete kirjeldus ning lisa 2 on välja toodud andmed ettevõtete kohta. Sh ohuprognosis on välja toodud kontrolli sagedused ja erisused, millistele meetmetele PääA keskendub riikliku järelevalve käigus ning ka tegevused pärast kontrolli.

Direktiivi nõue (artikkel 20)	Selgitus (PääA ülevaade)
Punkt 1	Päästeamet on kehtestanud inspekteerimisesüsteemi ning aluseks on korrakaitseadus, haldusmenetluse seadus, kemikaaliseadus ning PääA PD käskkirjaga kinnitatud ohuprognosis ja töökorralduse juhised.
Punkt 2, a-d	Ohuprognosis alusel „Regulaarse järelevalve käigus kontrollitakse käitise poolt esitatud dokumentide vastavust tegelikule olukorrale, hinnatakse, kuidas käitis enda poolt kehtestatud reegleid täidab ning tagab üldist töökultuuri ja heakorda territooriumil ning avalikkuse teavitamise nõude täitmist.“ Lisaks on välja toodud (lk 3-4) detailsemalt, millele keskendub PääA riikliku järelevalve käigus. PääA kinnitab, et inspekteerimise laad vastab asjaomase käitise liigile ning inspekteerimine ei sõltu ohutusaruande või muu esitatud dokumendi saamisest. Samas kogu teavet, mis nendes dokumentides on, kasutatakse ka ära.
Punkt 3, a-h	Kemikaaliseadus § 40 lg 2, sh ohuprognosis.
Punkt 4	Ohuprognosisi kirjelduse alusel koostatakse järelevalveplaan (vt ohuprognosisi käskkirja lisa 2), kus on välja toodud PääA ja TTJA ettevõtete andmed ja kontrolli ajad viie aasta lõikes. Ohuprognosis, sh kontrollikava vaadatakse kord aastas üle (korrakaitseadus § 24 lg 4) ning ajakohastatakse (st lisa 2 muutub iga aastast).

Punkt 5, a-b	Vastavalt töökorraldusjuhisele, kõik kontrolliga/inspekteerimisega seotud tulemused kantakse PÄA ohutuse infosüsteemi (OIS), st antud keskkonnas toimub menetlus algusest lõpuni. Lisaks kogutakse OIS-i olulised kemikaaliohutuse andmed käitiste kohta (päästeinfosüsteemi põhimäärus § 6 lg 6 p 8).
Punkt 6	Ohuprognooosi käskkirjas on viidatud „Juhul, kui päästeasutusele laekunud märgukirja, avalduse ja kaebuse või muu teabe alusel on tekkinud ohukahtlus või kui on toimunud raske õnnetus ja ohtlik olukord/vahejuhtum, tuleb oht välja selgitada sõltumata ohuprognooosist ja otsustada selle tõrjumise või korrariikkumise kõrvaldamise vajadus.
Punkt 7	Ohutusjärelvalve töökorralduse juhises on paika pandud tähtsajad, mis aja jooksul tuleb paikvaatluse protokoll (st inspekteerimise tulemused) edastada menetlusosaliseni, sh mis aja jooksul tuleb puuduste korral edastada ettekirjutus: <ul style="list-style-type: none"> • 7 tööpäeva jooksul pärast inspekteerimist tuleb edastada menetlusosalisele paikvaatluse protokoll (inspekteerimise tulemused, sh tuuakse välja tuvastatud puudused ja vajalikuks peetavad meetmed). • Puuduste korral tuleb 21 tööpäeva jooksul pärast inspekteerimist edastada haldusakt (ettekirjutus). Kõik esitatud ettekirjutused (välja arvatud riigiasutustele antavad ettekirjutused) koostatakse koos sunniraha hoiatusega.
Punkt 8	Ohuprognooosi käskkirjas on viidatud „Pärast kontrolli koostatud kokkuvõttes annavad ülevaate nõuetele vastavusest ja hinnangust ettevõttes kasutatavate ohutuse tagamise meetmete tööle rakendumisest. Juhul, kui plaanilise inspekteerimise käigus tuvastatakse: <ul style="list-style-type: none"> • puudused, mille kohta koostatakse ettekirjutus, viiakse läbi järelkontroll ettekirjutuse nõudepunkti täitmise üle hiljemalt kuue kuu jooksul peale ettekirjutuse nõudepunkti täitmise tähtaja saabumist. • oluline rikkumine ning tekitanud sellega õnnetuse ohu, siis kontrollitakse ohtlikku ettevõtet ja suurõnnetuse ohuga ettevõtet kuue kuu jooksul uuesti.“ Sama info on ka välja toodud ohutusjärelvalve töökorralduse juhises lisa 2 (kinnitatud PD käskkirjaga, 11.02.2022 nr 1.1-3.1/38).
Punkt 9	Ohuprognooosi ja ohutusjärelvalve töökorralduse juhises on välja toodud, et iga-aastased tööplaanid koostatakse koostöös PÄA ja TTJA-ga. Pärast TTJA-ga tööplaani läbirääkimist kaasab PÄA tööplaanide koostamisse ka Tööinspektsiooni ja Keskkonnaameti, st võrreldakse üksteise tööplaanid ning planeeritakse ühiskontrollide (vastav kirjeldus on tulemas ka uude töökorralduse juhisesse).
Punkt 10	Kemikaaliseaduse § 37 alusel on Eestis moodustatud kemikaaliohutuse komisjon, mida juhivad Sotsiaalministeerium. Alates 2023 on moodustatud ka alatöörühm (järelvalve töörühm), kus käsitletakse järelvalvega seotud teemasid.
Punkt 11	Korraldusorgan võib kemikaaliseaduses sätestatud riikliku järelvalve tegemiseks kohaldada korralduseaduse §-des 30, 31, 32, 44, 45, 49, 50, 51, 52 ja 53 sätestatud riikliku järelvalve erimeetmeid korralduseaduses sätestatud alusel ja korras (kemikaaliseadus § 39).